

Likelydende brev til
Fylkestinget i fylkeskommunene og
Bystyret i Oslo kommune

Saksbehandler: Stig Anders Ohrvik, telefon 417 64 826

Deres referanse:

Vår dato: 02.09.2016

Nasjonal forskrift om fraværsgrenser i videregående skole

Innføring av nasjonal fraværsgrense fra skolestart 2016 har ført til enkelte utfordringer i skjæringspunktet mellom betryggende føreropplæring og skjerpede fraværskrav i videregående skole.

Samtidig som vi selvfølgelig innser hvor stor betydning det har at ungdom fullfører videregående skole med enten yrkeskompetanse eller studiekompetanse, er vi bekymret over at betydningen av formell trafikkopplæring i dette bildet blir undervurdert.

På verdensbasis er trafikkulykker blant de 10 mest vanlige dødsårsakene. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) blir 1,25 millioner mennesker hvert år drept i trafikkulykker. I aldersgruppen 15 - 29 år er trafikkulykker den vanligste dødsårsaken.

Det er derfor viktig å sørge for at alle som ferdes i trafikken har gode forutsetninger for å unngå å bli drept eller hardt skadd, og for å unngå å skade andre.

Norge var i 2015 det landet i verden med færrest drepte og hardt skadde i trafikken. I Norge har vi klart å redusere antall drepte i trafikken fra 560 i 1970 til 117 i 2015. For å finne lavere tall må vi helt tilbake til 1947. Mange land har både bedre veier og sikrere biler enn i Norge. Likevel er Norge helt i verdenstoppen på trafiksikkerhet.

Dette kan bare skyldes en ting: Det har blitt stilt stadig høyere krav til førerkorttettet trafikkopplæring, og den norske føreropplæringsmodellen er det trafiksikkerhetstiltaket som i særlig grad skiller seg fra andre land, og som har gitt størst uttelling.

Å ferdes i trafikken handler ikke bare om å beherske grunnleggende ferdigheter og å kjenne til grunnleggende regler. Å ferdes trygt i trafikken handler om å ta selvstendige beslutninger med lav risiko i kompliserte situasjoner. Derfor er det viktig at alle som skal ha førerkort får god veiledning under realistiske forhold i normal trafikk.

For å sikre at trafikk skolene følger opp intensjonene i læreplanverket for føreropplæringen og dermed bidrar til å opprettholde og forsterke den positive ulykkesutviklingen, og da særlig hos ungdom, er det av avgjørende betydning at

trafikkopplæring finner sted til tider og på steder med trafikkmengde som samsvarer med målene i læreplanverket.

På samme måte som for lærere i det offentlige skoleverket, er det dessuten viktig at undervisningspersonellet ved trafikkskolene har strukturerte rammer for utøvelsen av yrket. Trafikklæreren skal blant annet legge til rette for læring, og veilede eleven i å utvikle selvinnsikt og risikoforståelse, slik at eleven blir i stand til å reflektere over egne vurderings- og handlingstendenser.

For at læring skal foregå er det videre en forutsetning at også eleven er uthvilt og motivert, og at forholdene for øvrig ligger til rette. I praksis betyr alt dette at føreropplæring i hovedsak må skje på dagtid på virkedager.

Vi mener derfor at det er en alvorlig fare for trafiksikkerheten i Norge dersom føreropplæring blir sidestilt med skulk.

I forbindelse med de nye fraværs grensene i videregående skole har det blitt fremholdt at trafikkskolene må tilpasse seg de nye fraværsreglene ved å tilby kjøretimer på kveldstid.

Trafikklærerne kan selvfølgelig jobbe på ettermiddag og kveld, og det gjør de også svært ofte. De fleste kurs går på ettermiddag og kveld, blant annet trafikalt grunnkurs. Mørkedemonstrasjon er også på kveld, og tar svært mye tid i hele vinterhalvåret.

Grunnen til at det er viktig med kjøretimer på dagtid på hverdager, er imidlertid at det er viktig med erfaring, opplevelser, øving og veiledning i å kjøre i normal trafikk. Kjøring på kveldstid og/eller på helg kan ikke veie opp for dette.

Trafikkforum, som er Norges nest største organisasjon for trafikkskoler og trafikklærere, har i stedet anbefalt at elever som vil ha førerkort må starte trafikkopplæringen tidligere, slik at fravær om nødvendig blir fordelt over flere skoleår. Det å starte trafikkopplæringen tidligere er også i tråd med den norske føreropplæringsmodellen, siden vi vet at læring må foregå over tid for å oppnå en relativt varig endring med høy måloppnåelse.

Det at trafikkopplæring bør skje over tid innebærer imidlertid også at de fleste bør starte opplæringen allerede i 16-årsalderen, og dermed vil også det nødvendigvis føre til noe fravær fra skolen, selv om det da blir fordelt over flere skoleår.

I tillegg til at det er av stor betydning for trafiksikkerheten å starte opplæringen tidlig, vet vi at mange arbeidsgivere forventer at arbeidstakere, arbeidssøkere og lærlinger har førerkort. Å ha førerkort blir derfor langt på vei sett på som en del av allmennutdannelsen, en grunnleggende kompetanse som det blir forventet at alle har.

Innføring av trafikk valgfag i ungdomskolen bekrefter også at det er riktig å anse trafikk- og føreropplæring som en type grunnleggende kompetanse, og viser at trafikkopplæring dermed har en naturlig plass innenfor det offentlige skoleverket.

Formell trafikkopplæring ved godkjente trafikkskoler må derfor også bli anerkjent som et viktig og nødvendig supplement til den opplæringen som finner sted i videregående skole.

At trafikkopplæring er et relevant supplement til opplæringen i videregående skole, kan for øvrig underbygges ved å vise til følgende utdrag fra læreplanverkets generelle del, som er forskrifter til opplæringslova:

«Oppfostringa skal sjå mennesket som eit moralsk vesen, med ansvar for eigne val og handlingar, med evne til å søkje det som er sant og gjere det som er rett. Men mennesket kan også handle destruktivt: i strid med sitt samvit, på tvers av normer og mot betre vitende, til skade for seg sjølv og andre. Oppfostringa må følgjeleg grunngi samfunnet sine ideal og verdiar, og levandegjere dei slik at dei blir ei verksam kraft i livet for folket. Ho må gi livstru og alvor som kan bere gjennom dei tilbakeslag, kriser og konflikhtar som livet gir. Og ho må raust møte feilslag så ein blir teken på alvor også når ein mislykkast, og kan tilgivast og reise seg.»

(...)

«Opplæringa i dag må også omfatte

- **erfaring i å ta avgjerder med direkte og synberre konsekvensar for andre. Det inneber både trening i å lage og følgje reglar, i å ta avgjerder i flokete situasjonar og øving i å "handtere kriser" - evne til å handle i møte med uventa vanskar eller ukjende oppgåver. Samla sett er dette trening i sosialt ansvar»**

(...)

«I eit heile må opplæringa rettast også mot dei personlege eigenskapane ein ønskjer å utvikle, og ikkje berre mot faginnhald. Nøkkelen er å forme ut omgivnader som gir rikt høve for barn og unge til å utvikle medvite samfunnsansvar og handlingskompetanse for rolla som vaksen.»

Det er vår overbevisning at den formelle trafikkopplæringen ved godkjente trafikkskoler ivaretar de gjengitte utdragene fra læreplanverket i videregående skole på en måte som både utfyller og i mange tilfeller overgår de opplevelsene og den erfaringen som det er mulig å presentere elevene for i videregående skole.

Å ta ansvar for egne valg og handlinger, å ta avgjørelser med synlige konsekvenser for andre samt å utvikle personlige egenskaper, bevisst samfunnsansvar og handlingskompetanse er gode eksempler på dette.

Den relativt omfattende føreropplæringen bidrar åpenbart til lavere risiko i trafikken, men samtidig som det oppstår en del utfordringer i skjæringspunktet mellom betryggende føreropplæring og skjerpede fraværskrav i videregående skole, blir førerrett altså også i tiltagende grad ansett som en del av allmennutdannelsen.

God trafikkopplæring er av vesentlig betydning for samfunnet, både som ulykkesforebyggende tiltak og som grunnleggende kompetanse.

Trafikkforum mener derfor at trafikkopplæring må tas inn i forskrift til opplæringslova § 3 - 47 som dokumentert fravær, og dermed unntas fra bestemmelsen om grunnlaget for vurdering av fag iht § 3 - 3.

Dette har vi også formidlet til utdanningsdirektoratet, kunnskapsdepartementet og utdanningskomiteen på stortinget, men dessverre uten at våre anmerkninger så langt har blitt tatt til følge.

Inntil trafikkopplæring blir tatt inn i forskrift til opplæringslova § 3 - 47 som dokumentert fravær vil vi derfor oppfordre fylkeskommunene og Oslo kommune som skoleeiere om å vedta at førerkortrettet trafikkopplæring ved godkjente trafikkskoler, samt teoretisk og praktisk førerprøve, skal regnes som lokal velferdsgrunn iht forskrift til opplæringslova § 3 - 47 bokstav a.

Subsidært anmoder vi om at alle obligatoriske deler av førerkortrettet trafikkopplæring samt teoretisk og praktisk førerprøve skal regnes som lokal velferdsgrunn iht forskrift til opplæringslova § 3 - 47 bokstav a.

I den forbindelse viser vi til Hovudutval for opplæring i Sogn og Fjordane Fylkeskommune, som 31. august i år i sak 22/16 *Felles fraværreglement for dei vidaregåande skulane*, gjorde vedtak om at deler av den obligatoriske trafikkopplæringen skal regnes som lokal velferdsgrunn.

Vennlig hilsen
Trafikkforum

Stig Anders Ohrvik
Daglig leder